

„UCZONE”

PLENEROWA WYSTAWA CZASOWA O KOBIECIACH, KTÓRE USZCZĘLIWIA NAUKA!

26 maja br. na głównym placu Góry Gradowej, podczas 3. Pikniku Nauki Fahrenheita, odbyło się otwarcie wystawy plenerowej „UCZONE”, która prezentuje sylwetki i dokonania 12 badaczek z trójmiejskich jednostek naukowych. Nazwanie bohaterki wystawy kobietami realnie zmieniającymi świat na lepsze nie jest żadną przesadą. Każda z nich bowiem eksploruje inny obszar nauki, a jej działalność w bardzo dużym stopniu przekłada się na poprawienie jakości naszego życia

Fot. Sylwia Dudkowska-Kafar

Fot. Sylwia Dudkowska-Kafar

Otwarcie wystawy „UCZONE” miało miejsce podczas 3. Pikniku Nauki Fahrenheita. Bardzo serdecznie do zwiedzenia wystawy zapraszała w swym przemówieniu powitalnym prezydentka Miasta Gdańska, Aleksandra Dulciewicz. Z kolei prof. Adriana Zaleska-Medynska, dyrektorka Związku Uczelni Fahrenheita, wprowadziła zebranych w klimat całego spotkania słowami: – *Po raz kolejny spotykamy się w pierwszą niedzielę po urodzinach Daniela Fahrenheita, czyli po dwudziestym czwartym maja, właśnie tutaj, na Pikniku Nauki. Chcemy na tym pikniku pokazać wam fascynujące oblicze nauki. Wszystkich nas zgromadziła tutaj bowiem ciekawość naukowa, która jest siłą napędową rozwoju badań.*

WYBÓR BOHATEREK WYSTAWY

Wyboru naukowczyń – bohaterek wystawy dokonała Rada Programowa pod przewodnictwem prof. dr hab. Ewy Łojkowskiej z Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii UG i GUMed. Radę

utworzyli naukowcy Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Gdańskiej, Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, naukowczynie zrzeszone w Klubie Kobiet Uczelni Fahrenheita oraz przedstawiciele Hevelianum, Miasta Gdańska i programu L’Oréal-UNESCO Dla Kobiet i Nauki.

W toku intensywnej, merytorycznej i bardzo rzeczowej dyskusji Rada Programowa osiągnęła porozumienie w sprawie wyboru bohaterki wystawy. – *Dokonując wyboru kierowaliśmy się przede wszystkim udokumentowanymi osiągnięciami naukowymi kandydatek* – opowiada w rozmowie z „Gazetą Uniwersytecką” prof. Łojkowska. – *Ocenialiśmy znaczenie prowadzonych przez nie badań dla społeczeństwa, zwłaszcza dla środowiska trójmiejskiego. Istotne były nie tylko pasja i zaangażowanie w pracę naukową, ale też inne zainteresowania. Chcieliśmy pokazać, że można łączyć rolę naukowczynie z rolami żony, partnerki i matki.*

Prezentowane na wystawie naukowczynie zajmują się różnorodnymi obszarami badaw-

czymi, takimi jak leczenie raka, leczenie stwardnienia rozsianego, skutki zmian klimatu, rozwiązania wspierające grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, sposoby przeciwdziałania uprzedzeniom i dyskryminacji, a także historia Gdańska, rzeźba, eksperymentowanie z nowymi materiałami oraz doskonalenie technik badawczych. – *Szukałyśmy kobiet w nauce, które łączą w sobie pewne cechy: relatywnie młody wiek, ważne osiągnięcia, na przykład granty, publikacje, funkcje akademickie* – opowiada członkini Rady Programowej wystawy, prof. Ewa Lechman z Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej. – *Zwracaliśmy uwagę na to, czy kandydatki prowadzą działalność popularyzującą naukę, angażując się w życie okołookademieskie.* Profesorka Lechman podkreśla jednocześnie, że wystawa to ważna społecznie inicjatywa, łącząca naukę, środowisko akademickie, ze światem ludzi, którzy nie mają z nauką na co dzień styczności. Jej zdaniem to takie odczarowanie nauki i jednocześnie kobiet w nauce. Ta wystawa ma udowodnić, że kobiety już od wielu

Fot. Sylwia Dudkowska-Kafar

lat osiągają takie same sukcesy naukowe jak mężczyźni. Mimo iż – biorąc pod uwagę historię – działają w nauce zdecydowanie krócej niż panowie, piastują ważne akademickie funkcje, zdobywają kolejne stopnie i tytuły naukowe. Wiele z nich cechuje wytrwałość oraz... szczypta uporów i przekory. Konsekwentnie dążą do celu, bez względu na pojawiające się przeszkody. W ich działaniach czuć pasję i zamiłowanie do zawodu. Wszystkie wiedzą, że to co robią, ma sens. To bardzo ważne. Jaka jest ich recepta na sukces? – *Iść własną drogą i nie podążać za tłumem* – twierdzi prof. Ewa Lechman.

O WYSTAWIE PODCZAS PIKNIKU

– *Przedstawione na wystawie uczone reprezentują różne dziedziny nauki i pracują na różnych uczelniach. To co je łączy to ciekawość świata, ambicja, umiejętność osiągania zamierzonych celów. Fascynujące jest to co robią i jak ciekawymi są*

ludźmi. Odkrywają dla nas tajemnice nauki i czynią nasze życie piękniejszym. Tą wystawą chcemy zwrócić uwagę na to, że kobiety w nauce na świecie stanowią jedynie trzydzieści procent. W Polsce ta dysproporcja jest trochę mniejsza, bo kobiety reprezentują czterdzieści pięć procent środowiska naukowego. Ale tylko siedem procent wśród zdobywców Nagrody Nobla to kobiety, a to chyba warto zmienić. Gdańsk jest miastem równości i dlatego ważny jest dla nas kontekst wyrównywania szans – powiedział podczas uroczystości otwarcia 3. Pikniku Nauki Fahrenheit'a Paweł Golak, dyrektor Hevelianum.

Z kolei Monika Chabior, zastępczyni prezydenta Gdańska ds. rozwoju społecznego i równego traktowania oraz członkini Rady Programowej wystawy, na początku przemówienia zwróciła się do siedzących w pierwszym rzędzie dziećmi słowami: – *Kobieta może zostać astronautką, chirurgką, architektką, a my wszyscy bez wyjątku możemy*

nauczyć się wymawiać te słowa. Chłopak może być pielęgniarzem i spełniać się jako profesor pedagogiki. Świat przed wszystkimi stoi otworem – bez ograniczeń. Naukowszynie, które możecie zobaczyć dzięki tej wystawie, pozwalają nam poznać ten świat lepiej i bardziej go rozwijać. Ta wystawa promuje naukowszynie, które odkrywają dla nas świat. Warto do niego dołączyć, ponieważ on jest fascynujący.

Występująca po Monice Chabior prof. Łojkowska podkreśliła, że dzisiejsze naukowszynie wciąż spotykają na swojej drodze zawodowej różne problemy, z którymi rzadziej mają do czynienia ich koledzy po fachu. Jako przewodnicząca jury programu L'Oréal-UNESCO Dla Kobiet i Nauki ma świadomość, jak czasami trudno kobietom przejść przez różne etapy kariery naukowej. Jednocześnie kobiety wnoszą ogromny wkład w rozwój nauki, ale ich reprezentacja w tym obszarze nadal jest niewystarczająca. Na najwyższych eta-

Fot. Sylwia Dudkowska-Kafar

pach kariery naukowej ciągle jest mniej kobiet niż mężczyzn. Profesor Łojkowska wierzy jednak, że to się zmieni. – *Kobiety są na uczelniach dopiero od stu lat, a badaczki z tytułem profesora stanowią w polskich uczelniach dwadzieścia kilka procent najwyższej kadry. Sądzę, że niebawem ta dysproporcja się wyrówna. Kobiety stanowią pięćdziesiąt procent ogółu społeczeństwa i podobny procent kobiet powinien stanowić najwyższą kadrę naukową naszych uczelni i instytutów naukowych.*

Profesor wspomniała również o tym, że obecna wystawa jest już drugą w naszym mieście ekspozycją pokazującą znaczenie kobiet w nauce. Pierwszą była otwarta w sierpniu 2022 roku wystawa „Pionierki. Badaczki. Liderki. Kobiety gdańskiej nauki”, przygotowana przez Muzeum Uniwersytetu Gdańskiego oraz Muzeum Nauki Gdańskiej we współpracy z innymi jednostkami Uczelni Fahrenheita i liderkami projektu „Modifying Institution by Developing Gender

Equality Plans” (MINDtheGEPs), EU Horizon 2020. Twórczynie wystawy były laureatkami pierwszej edycji Nagrody Uczelni Fahrenheita, a swoje trofea otrzymały podczas Pikniku Nauki Fahrenheita, w maju 2023 roku².

Wśród bohaterek wystawy „UCZONE” są przedstawicielki czterech gdańskich uczelni: Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Gdańskiej i Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku oraz przedstawicielka Polskiej Akademii Nauk. W ich imieniu ze sceny głos zabarała dr Anna Sobecka z Instytutu Historii Sztuki UG: – *Gdańsk jest miastem równości i na równości oraz różnorodności w nauce nam bardzo zależy. Kobiety są bardzo twórcze w wielu dziedzinach nauki i sztuki. Wystawa przygotowana przez Hevelianum pokazuje, w jak rozmaity sposób potrafimy badać otaczający nas świat i przybliżyć wiedzę kolejnym pokoleniom. Zależy nam, by młodzi ludzie mieli świadomość, że mogą zostać, kim tylko zechcą – mówiła.*

Organizatorzy wystawy – Hevelianum i Miasto Gdańsk – zadbali o to, aby jej przekaz był prosty i niehermetyczny. Uzupełnieniem całości jest dedykowana wystawie strona internetowa www.uczone.hevelianum.pl, na której znaleźć można nie tylko informacje o naukowczyniach, lecz także wywiady z nimi. Ta forma ułatwia poznanie dokonania badaczek również osobom z niepełnosprawnościami.

– *Jako prezeska Klubu Kobiet Uczelni Fahrenheita, który był partnerem wystawy „UCZONE”, wiem, że mamy wiele znakomitych badaczek, które nie mogły być uhonorowane podczas tej edycji. W obecnym pełnym wyzwaniu świecie musimy szczególnie wspierać naukowczynie i pokazywać, że ich codzienna praca może być inspiracją dla każdego z nas³ – powiedziała prof. Łojkowska. Podobne zdanie ma prof. Ewa Lechman, która ma nadzieję, że tego typu inicjatywy wpiszą się na stałe w kalendarz wydarzeń w Trójmieście.*

Sylwia Dudkowska-Kafar

12 WSPÓŁCZESNYCH GDAŃSKICH NAUKOWCZYŃ – BOHATEREK WYSTAWY „UCZONE”

Fot. Dawid Linkowski/mat. Hevelianum

DR ALICJA BUŁAWKA-FANKIDEJSKA RZEŹBIARKA

z Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Pracuje na stanowisku adiunkta na Wydziale Rzeźby i Intermediów.

Zajmuje się głównie ceramiką artystyczną. Eksperymentuje z obiektami ceramicznymi reagującymi na ciepło ludzkiej dłoni i alternatywnymi metodami wypalania ceramiki w piecach gazowych własnej konstrukcji.

DR HAB. AGNIESZKA GAJEWICZ-SKRĘTNA

CHEMOINFORMATYCZKA

z Katedry Chemii i Radiochemii Środowiska oraz Pracowni Chemoinformatyki Środowiska na Wydziale Chemii Uniwersytetu Gdańskiego.

Zainteresowania naukowe badaczki koncentrują się wokół rozwoju i zastosowania chemoinformatyki, metod sztucznej inteligencji, algorytmów uczenia maszynowego oraz eksploracyjnej analizy danych w procesie wirtualizacji projektowania nowych i bezpiecznych związków chemicznych oraz materiałów nowej generacji.

W swoich badaniach dr hab. Gajewicz-Skrętna poszukuje odpowiedzi na najbardziej aktualne – metodyczne i aplikacyjne – wyzwania w zakresie rzetelnego i wiarygodnego wykorzystania metod komputerowych w szeroko rozumianej chemii i inżynierii materiałowej. Możliwość komputerowej oceny właściwości, np. nowo projektowanych materiałów przed ich właściwą syntezą i analizą w laboratorium, ma przede wszystkim wymiar ekonomiczny i etyczny – pozwala w istotnym stopniu ograniczyć czas i koszt badań oraz zredukować liczbę wykorzystywanych do nich zwierząt laboratoryjnych.

DR HAB. ANNA KŁONKOWSKA, PROF. UG

SOCJOLOŻKA

z Instytutu Socjologii w Zakładzie Socjologii Życia Codziennego na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Zastępczyni dyrektora Instytutu Socjologii ds. nauki i wiceprzewodnicząca Komisji ds. Etyki Badań.

Zajmuje się socjologią płci i ciała, szczególnie w odniesieniu do grup defaworyzowanych społecznie. Jej badania zaliczają się do nurtu socjologii zaangażowanej. Nie tylko analizuje zjawiska i problemy społeczne, ale też stara się, aby rezultaty jej badań przekładały się na rozwiązania, które mogą być wykorzystane w polityce społecznej.

DR HAB. EWELINA KRÓL, PROF. UG

WIRUSOŁOŻKA MOLEKULARNA

z Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Wybrana po raz kolejny w tej kadencji na stanowisko dziekana MWB UG i GUMed oraz kierowniczką Zakładu Szczepionek Rekombinowanych.

Tematyka badawcza jej pracy naukowej koncentruje się zarówno na opracowywaniu skutecznych, innowacyjnych rekombinowanych szczepionek przeciwvirusowych nowej generacji, opartych na cząstkach wirusopodobnych i/lub mRNA, jak i na poszukiwaniu innowacyjnych opcji terapeutycznych opartych na chemicznie syntetyzowanych inhibitorach glikozylacji białek. Głównym obszarem naukowych zainteresowań są wirusy z rodziny Flaviviridae (wirus zapalenia wątroby typu C (HCV), wirus kleszczowego zapalenia mózgu (TBEV), wirus Zika (ZIKV) oraz koronawirusy (SARS-CoV-2, NL63, MHV).

DR HAB. NATASZA KOSAKOWSKA-BEREZECKA, PROF. UG,

PSYCHOLOŻKA MIĘDZYKULTUROWA, BADACZKA KOBIECOŚCI I MĘSKOŚCI

z Instytutu Psychologii Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Kierowniczką Zakładu Psychologii Międzykulturowej i Psychologii Rodzaju.

Od dwudziestu lat naukowo bada, jak przeciwdziałać uprzedzeniom i dyskryminacji, budować pozytywne relacje międzygrupowe i co sprawia, że wspieramy równość płci oraz jaki to ma związek z naszą jakością życia.

PROF. DR HAB. NATALIA MAREK-TRZONKOWSKA

IMMUNOŁOŻKA

z Międzynarodowego Centrum Badań nad Szczepionkami Przeciwnowotworowymi. Dyrektorka International Centre for Cancer Vaccine Science.

Badania prowadzone przez badaczkę dotyczą klinicznego zastosowania komórek układu immunologicznego, czyli wykorzystania potencjału komórek, które naturalnie występują w naszym organizmie do leczenia chorób człowieka. Aktualnie pracuje nad terapią komórkową niedrobnokomórkowego raka płuc (NSCLC).

DR HAB. INŻ. ALEKSANDRA MIELEWCZYK-GRYŃ, PROF. PG

INŻYNIERKA

z Instytutu Nanotechnologii i Inżynierii Materiałowej Wydziału Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej Politechniki Gdańskiej. Zastępczyni dyrektora ds. infrastruktury badawczej.

Wielką pasją badaczki są materiały wykorzystywane w urządzeniach służących do konwersji wodoru jako paliwa. Do głównych jej zainteresowań należą właściwości termiczne ceramicznych przewodników jonowych i jonowo-elektronowych znajdujących zastosowanie w protonowych ceramicznych urządzeniach elektrochemicznych – elektrolizerach oraz ogniwach paliwowych.

DR JULIA MOŹDŻEŃ

HISTORYCZKA

z Zakładu Historii Średniowiecza Polski i Nauk Pomocniczych Historii w Instytucie Historii Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Przewodnicząca Rady Programowej Niemcoznawstwa. Opiekunka Naukowego Koła Historyków UG.

Główne tematy badawcze to dziejopisarstwo, wyobrażenia o świecie w średniowieczu i wczesnej epoce nowożytnej; kultura rękopiśmienna miast, kodykologia, edytorstwo źródeł XV i XVI w. w obszarze wielkich miast pruskich; kultura książki dawnej.

DR HAB. ALEKSANDRA RUTKOWSKA

NEUROBIOLOŻKA

z Zakładu Anatomii i Neurobiologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Adiunktka i liderka grupy badawczej. Zastępczyni kierownika badań w Centrum Chorób Mózgu.

Pracę naukową koncentruje na badaniu funkcji receptorów i kanałów, które mogą mieć kluczowe znaczenie w procesie odbudowy osłonki włókien nerwowych (mieliny), izolującej aksony oraz umożliwiającej szybkie i skuteczne przesyłanie impulsów nerwowych. Wierzy, że zrozumienie tych procesów może otworzyć nowe perspektywy w leczeniu schorzeń neurologicznych, takich jak stwardnienie rozsiane.

DR HAB. INŻ. KATARZYNA SIUZDAK

NANOTECHNOLOŻKA

z Zakładu Fizycznych Aspektów Ekoenergii Instytutu Maszyn Przepływowych PAN. Kierowniczka Pracowni Materiałów Funkcjonalnych.

Badaczka zajmuje się wytwarzaniem materiałów o zadanym kształcie i właściwościach, przeznaczonych m.in. do urządzeń do konwersji i magazynowania energii oraz sensorów elektrochemicznych. Biorąc pod uwagę pojedynczy wymiar takiego materiału, są to nanomateriały, a to oznacza, że czasem wystarczy zmiana w jego kształcie czy umieszczenie w jego strukturze dodatkowych atomów lub ich usunięcie, a otrzymujemy w ten sposób materiał o całkowicie innych właściwościach szczególnie pożądanym dla konkretnego zastosowania.

DR ANNA SOBECKA

HISTORYCZKA SZTUKI

z Zakładu Teorii Sztuki Instytutu Historii Sztuki Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Prodzikan ds. studentów i współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

W badaniach koncentruje się na dziełach sztuki nowożytnej, ze szczególnym uwzględnieniem północnego malarstwa i grafiki. Zajmuje się też wytwórczością przedmiotów z bursztynu od czasów najdawniejszych po współczesny design oraz historią kolekcjonerstwa i współczesnym wystawiennictwem. Szczególnie interesuje ją kultura artystyczna dawnego Gdańska.

DR HAB. AGATA WEYDMANN-ZWOLICKA, PROF. UG

OCEANOGRAFKA

z Katedry Biologii Morza i Biotechnologii Wydziału Oceanografii i Geografii Uniwersytetu Gdańskiego. Kierowniczka Pracowni Biologii Planktonu.

Pracę koncentruje wokół wpływu zmian klimatu na funkcjonowanie morskiego ekosystemu Arktyki. Zajmuje się głównie zooplanktonem, pełniącym niezwykle ważną rolę w ekologii mórz polarnych. Wykorzystuje połączenie tradycyjnej taksonomii z nowoczesnymi metodami molekularnymi.

---

¹ Wystawa została dofinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „A jednak się kręci, czyli popularyzacja nauki w Hevelianum” nr SONP/SP/549081/2022.

² Zob. <https://muzeum.ug.edu.pl/node/199>

³ <https://hevelianum.pl/wydarzenia/wystawa-czasowa-uczone/>

⁴ Opisy pochodzą ze strony: <https://uczone.hevelianum.pl/>